

NO HI HA RES MÉS A DIR, NOMÉS CAL SER, NOMÉS CAL VIURE

ANTON ROCA, UN PINTOR QUE CREU EN LES BRUIXES

“Segons els entesos, és un home que promet dins de la panoràmica de les arts plàstiques actuals. Porta una arracada a l'orella dreta i té la rampellada de tímid i una certa retirada a l'aventurer Indiana Jones.” (1)

Introducció

Anton Roca és un artista alco-verenc que actualment resideix a Itàlia. La seva obra, conceptual de caire experimental, s'aparta de qual-sevol corrent convencional. I el seu art s'ha convertit en un projecte de vida per a ell.

Per començar, crec que només cal dir tres paraules o cites: “Bohèmia”, “Pintar igual a viure” i “Treball interdisciplinari”. Unes paraules que sense voler ja ens defineixen la seva vida, l'estil i l'obra, i ens serveixen per conèixer l'artista.

Anton Roca va néixer a Alcover el 1960, lloc on resideix fins als 15 anys. Estudia a Galícia durant cinc anys, i el 1977 inicia la seva carrera artística. Entre el 1984 i el 1986 ensenya a l'Escola Taller d'Art de Valls la tècnica de la pintura.

El 1986 marxa de Catalunya i viatja per Europa, i també el mateix any obre la Mental Permanent Factory

(estat mental permanent), en què es produiran tot un seguit d'intercanvis i col·laboracions contínues amb poetes, escriptors i actors. També el 1986, faltat de recursos en les nostres comarques, se'n va a Itàlia (Bolònia), on residirà fins a l'actualitat.

El 1994, és nomenat director artístic d'Altra Música/Altri Canti, festival dedicat a la recerca i l'experimentació artística.

Com a reconeixements i premis al llarg de la seva carrera podem destacar: 1r premi Emília Caranty, de Valls; 1r premi Saló Baix Camp, a Reus; Beca a joves creadors a l'estranger, Generalitat de Catalunya, i 1r premi 50 Aniversario de la Liberacione, de Cesena.

Actualment la seva activitat artística i de treball és frenètica, i la seva obra, cada vegada més valorada i reconeguda. La seva projecció avui és d'àmbit internacional, i comença a ser considerada a tot el món.

Estil artístic

Per poder explicar breument i concretament la visió artística de l'artista Anton Roca, he triat cinc conceptes o punts bàsics en la seva obra, que encapçalen cada un dels apartats següents, i que resumeixen, crec, les seves tendències i les aportacions dins del món de l'art d'avui.

Poètica conceptual

Anton Roca és un artista polivalent, el seu art és conceptual amb una estreta relació amb l'experiència vital de l'artista. De formació autodi-

dacta, el seu treball tendeix a la definició d'una espiritualitat que a través de l'art porta a la superació de l'ésser.

La seva obra parteix de la reconsideració de l'objecte i de l'anàlisi de les propietats simbòliques de la matèria, de manera que a partir d'aigua, sorra, pedres, contenidors de vidre, petites màquines i ginys de gran simplicitat assoleix una obra que cerca uns valors alquímics i que es situa cada dia més lluny de l'artefacte o l'objecte i més a prop de la poesia pura. L'objecte, en el seu cas, ja ha superat la fase de la descontextualització i la disfunció per entrar de ple en una via més poètica com la defensada per Broothdaers o altres seguidors de la vena poètica conceptual. (2)

Línia Duchamp-Beuys

Anton Roca segueix la que podríem anomenar línia de l'avantguarda, línia Duchamp-Beuys (dos artistes referents en l'obra de Roca). Marcel Duchamp, com a pintor francès creador del *ready-made*, revaloritzà artísticament objectes d'ús pràctic com: rodes de bicicleta, orinaris, etc. I Joseph Beuys, les obres del qual són mostres específiques d'activitats més que d'objectes capaços d'adquirir existència pròpia (*happening*) (3), amb la creació d'obres interessants tant psíquicament com psicològicament.

Projecte de vida

Roca ens parla de la línia de Joseph Beuys com una proposta que va més

Bicipintura (1986). Foto del llibre Das erd projekt.

enllà d'allò que és conceptual i es converteix en un projecte de vida, alhora que en un projecte artístic. I per Anton Roca l'art és una proposta de vida i ens diu:

Jo visc perquè pinto, no visc per pintar. Del plantejament Dadà que pretenia la fusió art vida, jo ja no em plantejo aquesta fusió, la veig, i sense ella no podria existir. S'ha convertit en un projecte de vida i, per això, moltes vegades en els meus treballs, en els meus quadres, en els meus collages, apareixen retalls de bitllets de viatge, de factures, de totes aquelles coses que d'alguna manera poden formar part d'un discurs artístic teòric i pràctic al mateix temps. Per a mi l'art és una realització vital. Em realitzo amb art i un altre tipus de realització no la podria portar. (4)

Trencar amb el passat, però no estar tancat a res

Segons Roca, vivim en una època determinada, i ell intenta, treballant, ser un fidel reflex d'aquesta època, i trencar amb les formes del passat. Trencar amb el passat però no estar tancat a res, i en contraposició estar obert a tot tipus de tècniques i possibilitats, que poden anar des del figuratisme fins a allò abstracte i conceptual. (5)

Un dels aspectes de treball que més interessa a Roca és també que

sigui interdisciplinari, és a dir, un treball que relacioni aspectes de teatre, de música i de pintura, etc.

Dialèctica de contraris

Aquest artista sempre ha tingut una mirada alquímica sobre les coses, ha fet dialogar el que és immaterial amb el que és material, l'efímer amb el permanent, la causa amb l'efecte. En el seu treball és habitual la dialèctica de contraris, i l'esforç per comprendre l'essència de la matèria, i actuar des d'una base energètica que pot ser la pròpia (en el cas de les accions), o la derivada de l'ús d'artefactes i màquines (en el cas d'algunes de les seves escultures).

L'obra

Com ja hem dit, Anton Roca és un artista polivalent, amb una obra molt dinàmica. Treballa en molts camps diferents, l'escultura, la pintura, la fotografia, el relleu, crea màquines i petits invents, fa *performance*, instal·lacions, mostres, etc. Com ja he dit, és també un artista interdisciplinari, que relaciona aspectes de diferents àmbits artístics, i també utilitza sovint la col·laboració d'altres artistes com actors, poetes, músics, etc., que de vegades formen part de la mateixa obra d'art.

Per veure algun exemple del seu art, he triat tres obres que crec que seran bons exemples de la seva crea-

ció, i si més no m'han cridat l'atenció personalment. La primera es tracta d'una *performance*, va ser creada a Valls el 1986, en una època que podríem qualificar de jove o preliminar per a l'artista.

Les altres dues ja pertanyen a l'època italiana, les dues es troben dins de la dècada dels noranta, i m'atreviria a dir que aquí l'artista ja ha arribat a una certa maduresa artística. Una d'aquestes serà realitzada a Roma el 1993, i l'altra a Cesena el 1998.

Performance

Movart Valls 1986

Movart és una experiència creativa que neix de l'estudi de la varietat de formes expressives del cos en moviment.

Movart es troba permanent en el temps i estàtic en l'espai, donant així unes noves dimensions al *happening*: el resultat material que serà traduït en aquest cas en pintura i escultura. El *happening* insisteix en la motivació de l'espectador a través d'un seguit de seqüències visuals, mentre que *Movart* activa un procés-acció amb un resultat final que no necessita la presència d'espectadors. (6)

S'aplicaran un seguit de dispositius al cos per tal de plasmar diverses formes expressives de forma mecànica sota un suport pictòric i escultòric, i amb això trobarem les accions *Dansapintura* i *Bicipintura*. (7)

El procés-acció de *Movart* també es concreta en l'estudi de tres moviments: l'estàtic, el dinàmic i el dinamisme mecànic. (8)

Dansapintura (Moviment dinàmic) 1985-1986

Una acció realitzada amb la col·laboració de l'actor Joan Pasqual, del grup Zàlata.

L'actor realitza un seguit de moviments, sobre una superfície de ciment fresc recoberta amb una tela de color blanc. En aquesta acció l'actor porta a sobre un maquinisme que subministra pintura directament als peus, fixa el recorregut de la dansa sobre la tela i imprimeix, gravant amb el propi pes del cos al ciment. El resultat és doble: pictòric i escultòric, un quadre i un mural en relleu de les dimensions de 600 x 400 cm.

La dansapintura és acompanyada per un fragment sonor, realitzat per Anton Roca, elaborat a partir del so d'una formigonera.

Bicipintura (Moviment dinamisme mecànic) 1985-1986

El suport utilitzat per a aquesta acció és el mateix que l'anterior: una tela blanca i ciment. I en aquest cas el maquinisme utilitzat per traslladar el moviment al seu suport és la bicicleta. Aquesta ha estat modificada amb un mecanisme que fa arribar la pintura a les rodes. Aquestes també han estat modificades, es substitueix la càmera per un material ab-

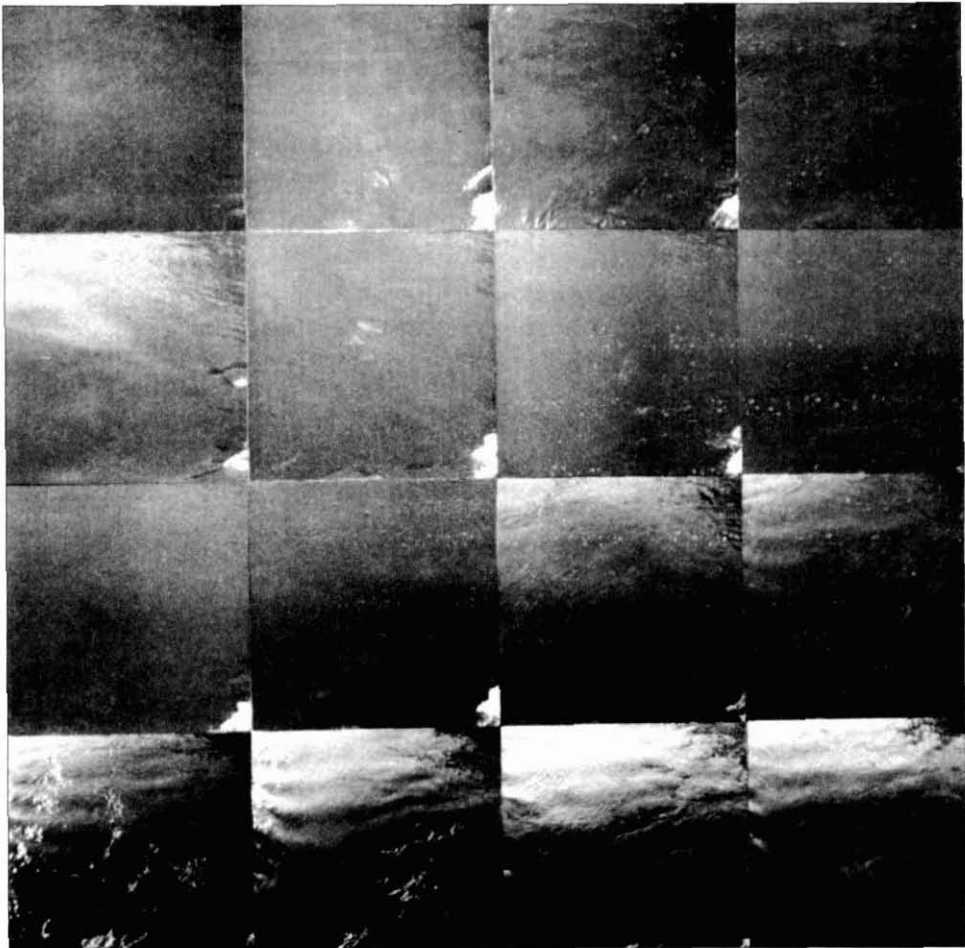
sorbent. Igual que en la *Dansapintura*, l'acció queda pintada sobre la tela i impresa o gravada sobre el ciment.

Les dimensions del quadre i del mural que en resulten són de 800 x 300 cm.

L'acció també és acompanyada per un fragment sonor, *Sonata per Bicicletta*, realitzada pel mateix Anton Roca.

Segons Anton Roca, aquesta obra:

"s'aconsegueix com a síntesi d'unes línies direccionals que són portades directament sobre la superfície plana per mitjà d'un *dripping* mecànic instal·lat en una bicicleta, que es nodreix del moviment dinàmic del cos." (9)

Quadro di realtà fiume (1994). Foto del llibre *Das erd projekt*.

Acció/instal·lació

Tiber

Galeria Studio Bocchi
1993 Roma

Aquesta és una mostra que propicia una anàlisi documental sobre el riu Tiber (Roma), i l'objectiu essencial és demostrar com aquest ha estat aïllat de la ciutat de Roma.

Anton Roca havia observat que la gent no podia accedir fàcilment al Tiber. El creixement de Roma havia convertit l'espai obert del riu en un espai tancat en si mateix, i la relació dels ciutadans amb aquest riu era la degradació.

Amb aquest treball Anton Roca comentà que pretenia proposar un nou tipus de relació amb aquest espai i, consegüentment, centrar l'exposició en l'objectiu d'intentar canviar l'estructura del comportament humà.

La mostra està formada per una instal·lació i una acció. L'acció consistia en la construcció d'un observatori davant d'aquest riu. L'artista s'asseia a dalt d'una cadira d'uns quatre metres d'alçada durant setze hores. Cada hora feia una fotografia a la superfície de l'aigua, i després exhibí tot el recull de fotografies, que es convertí en un document de com influeix el pas del temps en el riu, i es podien contemplar les diferents variants d'una mateixa realitat. L'acció va ser precedida per un llarg període de projecte i de preparació que durà cinc me-

ses i que es dividí en tres fases, un primer reconeixement del riu, l'observació de la seva superfície, i finalment la instal·lació-mostra de l'obra a Roma, amb, també, intervenció sonora.

Anton Roca amb aquesta obra vol fer un pacte d'amistat amb aquest riu i recordar que el riu és un element viu. (10)

Exposició

Das erd projekt (Projecte terra)
Padiglione Ex Arrigoni
Cesena 1998

Aquesta és una mostra retrospectiva que aplegà instal·lacions que l'artista havia creat entre 1988 i 1993. Tot un seguit de peces que es poden incloure dins d'un Projecte Terra, ja que, segons l'artista, nosaltres som una part més de la Terra, no la part principal. Això, per tant, significa connectar aquest organisme i l'artista intenta retrobar-nos a nosaltres mateixos mitjançant la lectura d'uns elements que hi ha al nostre entorn, i també es converteix en una nova lectura d'allò que tenim davant.

La mostra va acompanyada d'una sèrie d'escrits amb molt de contingut, que són complement de la mateixa obra. En aquests textos es proposa una reflexió i transmetre les experiències que l'artista intenta explicar per mitjà d'aquestes instal·lacions.

En el *Das erd projekt*, Anton Roca barreja la pintura, l'escultura i la foto-

grafia, insisteix en el plantejament sobre el qual ha creat la mostra, i no tant en el seu treball material. I insisteix en el fet que nosaltres som una part de la Terra, no la part principal. (11)

Això també ho puc fer jo!

Molta gent, quan visita museus i veu obres del vessant conceptual, com podrien ser les de l'Anton Roca, troba en aquestes una certa burla i menyspreu, i es contesta sempre amb la famosa frase "si això també ho puc fer jo!". Si em permeteu, m'agradaria aprofitar aquestes línies per denunciar aquest fet i dir, doncs, que això és molt greu, i que ens demostra la immaduresa cultural i artística que ens envolta, una maduresa que a vegades ens impedeix pensar i ser realment lliures. No vull entrar, però, en el debat polèmic que representa discutir sobre allò que la gent entén per art i el caire experimental dels muntatges que busquen el pensament o les sensacions amb objectes que giren al voltant de temes o principis físics i filosòfics, com crec que és l'obra d'Anton Roca.

Anton Roca crec que s'aparta de l'artista convencional. Ell i la seva obra no es defineixen solament amb un quadre o una escultura, com és el cas d'altres artistes. El seu treball va molt més enllà d'un espai determinat o temps concret. Per això la gran majoria de les obres de l'Anton Roca són instal·lacions, *performances*, muntatges, etc., amb la utilització dels recursos o els objectes més diversos, i tam-

bé amb la utilització de diferents tendències i recursos artístics, unes obres amb unes qualitats, potser perquè giren entorn del pensament i la reflexió.

David Ferré Masqué
Francesc Fuguet Molné
Jordi Roca Gomis

Notes

1. F. V. C. "Anton Roca, un prometedor pintor que creu en les bruixes" *Diari de Tarragona* 12.7.1985, p.6.
2. Parcerises, Pilar. "Art fora muralla, quatre artistes de Tarragona" *Avui* 20.3.1988, p. 46.
3. Lucie-Smith, Eduard. *Movimientos artísticos desde 1945*. Barcelona: Ediciones Destino 1991, p. 23-24.
4. Bellmunt, Cinta. "Ràtzia, o l'art com un projecte de vida" *Catalunya Sud* 30.5.1987, p. 11-12.
5. Op. cit. "Ràtzia, o l'art..." p. 11-12.
6. Amigué, Vicent. "A. Roca expone en Esteban D. Show Room" *Diari de Tarragona* 27.2.1986.
7. Amb aquestes dues obres Anton Roca va guanyar el Premi Emília Coranty l'any 1985 a Valls. Aquestes obres han quedat a disposició de la Fundació Pública Ciutat de Valls.
8. Roca, Anton. *Das erd projekt*. Ravenna: Danilo Montanari Editore/Imaginaria 1998, p.30.
9. Cavallé, Fina. "Artistes locals a fora" *Butlletí del CEA*, gener-març 1986.
10. Bellmunt, Cinta. "Anton Roca presenta una mostra retrospectiva a Itàlia" *Nou Diari* 3.8.1993, p. 56.
11. Op. cit. *Das erd...* p. 13-20.